

INTERVJU SA NADIRE DIDOM

Priština | Datum: 10. jul, i 8.oktobar 2014

Trajanje: 11, 43 minuta

Prisutni:

1. Nadire Dida (intervjuisana)
2. Donjeta Beriša (vodi intervju/kamera)
3. Jeta Redža (vodi intervju)
4. Kaltrina Krasnići (kamera)
5. Ben Dida (unuk gospođe Dida)

Simboli komentara u transkriptu neverbalne komunikacije:

() – emocionalna komunikacija

{ } – intervjuisani objašnjava gestovima

Ostali simboli u transkriptu:

[] – dodatak tekstu da bi se bolje razumeo

Fusnote su redaktorski dodaci koje daju više informacija o mestima, imenima ili o izrazima.

Smrt

Igrali smo se u bašti, bilo je mesec februar. Da, sunce. Bilo je čak i snega. Tata je tražio breskve, *šefteli*. Mene su poslali kod tetke da ih uzmem, uzela sam ih. On je samo onako malo... {gestovima pokazuje kao da jede}. Umro je i svoju je glavu spustio u moje krilo {dodiruje noge}. Nisam se uplašila, nisam znala šta se desilo. Ali kasnije, ne znam kako je kod vas [obraća se prisutnima] nije običaj, kod nas, kod muslimanske veroispovesti, da oca ostavimo u dvorište. I sada tetka, očeva sestra, kaže, "Dođi da poljubiš očevu ruku." A on leš. A brat ne! Brata pošteđuju. Mene su povele tetke, i ja sam otišla. I kako mu je bila ruka {pokazuje ruke} ovaj prst {dodiruje prst} ovako je nekako bilo, neka boja ovakva je bila {pokazuje prema tepihu} malo tamnija. Leš. Ja sam se tu mnogo uplašila. Samo sam mu ovako pridržala ruku, nisam poljubila. Ali godinama, jednu godinu sigurno, to mesto... Jer da se izađe na ulicu, trebalo je proći nekoliko vremena, pričinjavao mi se otac, i pričinjavao mi se taj prst i ruka koju sam poljubila. I tako su mi rekle tetke, očeva sestra, da ih poljubim.

Ljubav

Moj suprug je bio direktor u novinama "Riljindja". On je bio intelektualac, mlad. Pozovao me je na ručak kod Aslana Fazliju. On je bio je prijatelj sa Sedatom, moj suprug Sedat. Otišla sam. Izlazim na šetalište, bilo je puno devojaka koje su izlazile sa nekim od momaka. A ja nigde ne izlazim. Ručali smo, onda pitaju mog supruga. "Sedate bre! Hajde bre Sedate, jel si našao neku devojkicu?" "Ne, ne, ne. Beži, beži, beži." A on moj suprug. "Kaži, hajde kaži. Da li imaš neku simpatiju ovde?" Njega je bilo sramota a kasnije reče, "Ima jedna devojkica. Al znate šta? Ja se bežim što dalje od nje jer je ona verovatno neka buržujka, jer se vrlo pedantno oblači." A ja nisam imala oca i nisam bila buržujka, ali sam zaista bila pedantna. "Uh..." oni kažu, "kakva buržujka, izabrao si jednu lepu devojkicu".

Bila sam učiteljica u školi. Na jednoj razglednici, ono prvo cveće koje je procvalo u proleće, slike, i ovde {pokazuje rukama poledinu razglednice}. Tu piše, kaže, "Konačno sam odlučio da ti pišem". Da li me razumete? [obraća se prisutnima] "I da ti kažem da te iskreno volim" (smeju se). Sa jednom lepom razglednicom, u zatvorenoj koverti. Ja sam je uzela, ali kako da je pročitam na času? Mnogo učenika,

puna učionica a ja da to otvorim. A znatiželjna šta piše (smeju se). Da li ste i vi to možda radili...? Eh tako, prvo prolećno cveće, belo. A sa druge strane, ne "Draga", sramota (smeje je).

Bilo je malo višji, normalne visine. Bio je malo onako plave kose. Imala sam drugaricu iz razreda, kaže mi "Hajde, da izađemo!" Nismo izašle na šetalište. Nisam imala dozvolu od moje majke da izađem na šetalište {pokazuje kažiprstom odričnim znakom}. Odlučile smo se od škole "Elena Đika" pa do šetališta. Samo nas dve. A Sedat, dolazi za nama. I na kraju kaže: "Da li imam pravo da budem deo vašeg društva ovde?" Baš sramota. ali ova koja je bila sa mnom se udaljila. Koračajući kaže mi, "Pisao sam vam, pisao sam vam... ne, pisao sam ti, (smeje se)"... jedno pismo, ne znam da li te dobili to pismo. Jel ste dobili?" Rekla sam mu: "Da, dobila sam". On sada nastavlja da korači sa mnom. A ona druga je otišla! Ostali smo samo nas dvoje. Rekla sam mu: "Ja ne mogu da odlučim". "Ne", kaže on "Hoću da tražim tvoju ruku."

Pozvonila sam na vrata. "Gde si bila do sada?", rekla sam, "Evo me." Rekli si: "Ne, nisi sada od škole." Imala sam sestru, nije bila udata ali je bila mnogo starija od mene, kaže, "Da li imaš nekog dečka?" (smeje se) "Da", rekoh, "da vam iskreno kažem".

I ta sestra, koja je bila starija od mene, ona je mnogo radila, vezla je, i sve... Meni se smučilo. Rekla sam, "Ja neću nijednu maramicu" jer su nam to poslali roditelji muža. Jel znaš ko su oni? [obraća se prisutnoj] Svekru da pošaljem korpicu mlade, svekrvi, zlato, prstenje i tako.... Znala sam da Sedatovi nisu bili bogati, bili su siromašni. Otac mu je bio krojač. Rekla sam, "Ja neću". Uhh mojoj majci je bilo dobrodošlo da se to ne ostvari. Oh ne, ne zaboravite! Moraš biti mlada, šminka, obući šaljvare, i tako... [oraća se svom unuku] Ben kada se ženiš, mora se postati mlada. Rekla sam, "Sedate, ja da postanem mlada, da žene dođu ovde, ne, nikada! Da me traži tvoja majka...", i to sam rekla "da me tvoja majka traži, da ja postanem mlada..." A mlade bi stajale na kraj sobe {prikazuje drugu stranu sobe} 'tu su vrata, i ovako {spaja ruke kod struka} ko bi ušao, one bi ustajale {ustaje na noge} i ovako {pomera ruke u formi pozdrava}.

I sada smo odlučili, otišli smo u Skoplje. U Skoplju smo odseli u hotelu "Bristol". Sećam se, jedno četiri dana smo boravili tu. I sad se ne vraćam mojoj kući, idem Sedatovoj kući (smeje se). "Sedate, traži me tvoja majka...." mi smo u hotelu odseli četiri dana. "Traži me tvoja majka, da ja postanem mlada, ljubi mi ruku, ja ću noću pobeći i vratiću se svojoj kući".

Rođenje

Jedna soba u državnom stanu . Jedna soba i jedan krevet. Jedna soba i jedan špajz, taj shpajz-kuhinja. Ja ništa nisam znala, nisam čak znala ni da kuvam. A Sedat se mnogo radovao što su nam dali stan. Kada smo odlazili toj kući, bilo je promaje, hladno.

Nisam dobila menstruacije! Bile su redovne, sada nema menstruacija. I pošto nema menstruacija, pokrenula se beba (smeši se). Otišla sam na kontrolu. Baš sramota, sramota kod ginekologa. Ona je rekla, "Dobro, imala si redovne menstruacije, da li ih sada imaš?" "Rekla sam: "Ne, nemam ih." "Ti si trudna, čak treći mesec" {pokazuje tri prsta}. "Uh..." svekrva se obradovala. Da li znate ko je svekrva? [obraća se prisutnima] "Uh... baš dobro" dolazile su komšije, "Uh da bog da rodila dečaka" (smeje se). A mene sramota, oni žele da ja rodim dečaka.

Donjeta Beriša: Koliko si godina imala?

Nadire Dida: Sa 18 sam se venčala, a kasnije... devet meseci (smeje se).